



PREZYDENT MIASTA KRAKOWA

OR-03.0003.5117.2023

Kraków, 22 MAJ 2023

Pan
Łukasz Wantuch
Radny Miasta Krakowa

Odpowiadając na Pana interpelację w sprawie zmiany sposobu głosowania w wyborach do Rad Dzielnic Miasta Krakowa, przekazaną przez Pana Rafała Komarewicza, Przewodniczącego Rady Miasta Krakowa 12 maja 2023 r., uprzejmie informuję.

Zgodnie z art. 35 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o *samorządzie gminnym* (tekst jednolity: Dz. U. z 2023 r., poz. 40 z późn. zm.) organizację i zakres działania jednostki pomocniczej, w tym zasady i tryb wyborów jej organów, określa rada gminy w odrębnym statucie. Zgodnie z aktualnymi Statutami Dzielnic Miasta Krakowa (przyjętymi uchwałami Rady Miasta Krakowa nr XCIX/1495/14 - XCIX/1512/14 z dnia 12 marca 2014 r. w sprawie organizacji i zakresu działania Dzielnic I-XVIII Miasta Krakowa z późn. zm. - Dz. Urz. Woj. Małop. z 2021 r. poz. 6695 - 6712) oddanie głosu w wyborach do Rad Dzielnic odbywa się w siedzibie obwodowej komisji wyborczej właściwej dla danego okręgu wyborczego, bez przerwy, w godzinach od 7⁰⁰ do 21⁰⁰. Wyborca oddaje głos na kandydata na karcie do głosowania otrzymanej w lokalu wyborczym, po weryfikacji jego danych osobowych w spisie wyborców przez komisję obwodową. Dane osobowe wyborcy są weryfikowane przy oddawaniu głosu tylko w celu sprawdzenia, czy dana osoba widnieje w spisie wyborców, a także przy potwierdzeniu przez wyborcę odbioru karty do głosowania. Statuty Dzielnic oraz akty prawne wyższego rzędu i zasady ordynacji wyborczej w wyborach do Rad Dzielnic gwarantują pełne poszanowanie prywatności wyborcy oraz zachowanie m.in. zasady tajności głosowania podczas wyborów.

Obecnie obowiązujące przepisy nie przewidują proponowanej przez Pana Radnego formy głosowania. Innowacyjny charakter takiego przedsięwzięcia zapewne zrodzi ryzyka związane z tym, czy konkretnie przyjęte rozwiązania (w tym techniczne lub organizacyjne) pozostają w zgodzie z Konstytucją RP i ustawami. System wyborczy ustanowiony przez Radę Miasta Krakowa powinien być skorelowany z mechanizmami i formami działań przewidzianymi przez przepisy rangi ustawowej, które określają zasady i tryb wyborów powszechnych. Brak jakichkolwiek polskich wzorców związanych z możliwością pogodzenia tradycyjnego aktu wyborczego z formą elektroniczną (która jest „odmiejszczona” od lokalu wyborczego

i dodatkowo wpływa na tradycyjnie pojmowane procesy wyborcze) będzie z pewnością stanowić duże wyzwanie w koncepcyjnym przygotowaniu takiego rozwiązania. W związku z brakiem jakichkolwiek krajowych wzorców wypracowanie przemyślanego modelu będzie czasochłonne i zaangażuje szereg osób realizujących wiele innych, podobnie innowacyjnych i potrzebnych dla Krakowa, projektów.

Czasochłonność związana z przygotowaniem koncepcji, a następnie zbudowaniem i wdrożeniem systemu, powoduje dodatkowo, że projekt będzie narażony na zarówno zmiany przepisów, jak i potencjalne pojawienie się kolejnych narzędzi wpływających na prawidłowość przyjętej koncepcji. Jako przykład można przywołać Centralny Rejestr Wyborców. Pojawienie się tego rejestru (zarówno w sensie organizacyjnym jak i dostępnych funkcjonalności technicznych) będzie miało duży wpływ na dalszą cyfryzację procesów wyborczych.

Kwestie związane z głosowaniem elektronicznym nie są wyraźnie unormowane prawnie. Pewne ramy e-votingu mogą wynikać z ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. *o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne* (tekst jednolity: Dz. U. z 2023 r., poz. 57), ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. *o świadczeniu usług drogą elektroniczną* (tekst jednolity: Dz. U. z 2020 r., poz. 344 z późn. zm), rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE w sprawie *identyfikacji elektronicznej i usług zaufania w odniesieniu do transakcji elektronicznych na rynku wewnętrznym oraz uchylające dyrektywę 1999/93/WE* (Dz. U. UE.L.2014.257.73, zwanego dalej rozporządzeniem eIDAS) i ustawy z dnia 5 września 2016 r. *o usługach zaufania i identyfikacji elektronicznej* (tekst jednolity: Dz. U. z 2021 r., poz. 1797).

W projektowanym rozwiązaniu konieczne jest uwzględnienie aspektu powszechności głosowania, czyli zapewnienia możliwości głosowania jak największej liczbie osób uprawnionych do głosowania (zapewnienie możliwości oddania głosu z wykorzystaniem nie tylko podpisu zaufanego, ale również podpisu kwalifikowanego oraz podpisu osobistego, których brak w module obywatelskich inicjatyw uchwałodawczych OBIU).

Niezbędna jest także realizacja głosowań w aspekcie ich tajności (anonimowości). Oznacza to obowiązek wiarygodnego zapewnienia przez świadczącego usługę głosowania, że:

- system nie będzie przyporządkowywał kierunku oddanego głosu do zidentyfikowanego głosującego (brak takiej funkcji w module obywatelskich inicjatyw uchwałodawczych OBIU) – wiedza na temat oddanego głosu jest w tym przypadku obligatoryjna z uwagi na konieczność zbudowania listy poparcia dla danego projektu),
- system będzie uniemożliwiał głosującemu uzyskanie potwierdzenia, jaki głos się oddało (przeciwdziałanie handlowaniu głosami).

Jest to najtrudniejszy do zapewnienia aspekt e-votingu i związany jest on z koniecznością silnej identyfikacji głosujących. Odpowiedni poziom zapewnienia tajności głosowań obsługany jest zwykle przez wiele poziomów zabezpieczeń o charakterze technicznym i organizacyjnym a także przez procedury jawnych, niezależnych i regularnych audytów, które nadają odpowiedni poziom wiarygodności zastosowanym mechanizmom.

Kolejnym istotnym elementem jest zapewnienie wiarygodności i niezaprzeczalności w celu zapewnienia pełnej transparentności procesu głosowania, co będzie wymagało zastosowania specjalnych rozwiązań informatycznych budowanego rozwiązania. Ten aspekt musi również uwzględnić obsłużenie, zarówno formalno-prawnie jak i technicznie, nieprawidłowości, np. podwójnego głosowania w trybie bezpośrednim oraz e-votingu.

Złożoność systemu do głosowań elektronicznych w wyborach do rad dzielnic musi być o wiele wyższa, niż platformy do składania podpisów pod projektami obywatelskich inicjatyw uchwałodawczych. Od momentu zainicjowania OBIU do jego ostatecznego przekazania do użytku mieszkańców minęło ok. 2 lat. W tym czasie m.in. przeprowadzono stosowne analizy formalnoprawne, wprowadzono w życie uchwałę nr LVI/1645/21 Rady Miasta Krakowa z dnia 21 kwietnia 2021 r. *zmieniającą uchwałę nr II/9/18 w sprawie obywatelskiej inicjatywy uchwałodawczej*, podpisano umowę na wytworzenie modułu w oparciu o istniejącą platformę BIP MK, zbudowano i zintegrowano z Profilem Zaufanym nowy moduł (prace programistyczne), a także wytworzono szereg dokumentów formalnych niezbędnych do skorzystania z nowej usługi przez komitety. Nawet biorąc pod uwagę nabyte w tej materii doświadczenia, a także modyfikację istniejących rozwiązań, czas potrzebny na wdrożenie rozwiązania postulowanego przez Pana Radnego, a także jego koszt, będzie niewspółmiernie wyższy. Modyfikacja systemu, ze względu na warunki licencyjne dla Systemu BIP MK, może być przeprowadzona wyłącznie przez Akademickie Centrum Komputerowe CYFRONET AGH.

W kontekście ewentualnego wykorzystania ww. platformy, do budowy systemu umożliwiającego elektroniczne głosowanie w wyborach do Rad Dzielnic Miasta Krakowa wymagałoby zatem przeprowadzenia wstępnej pogłębionej analizy wymagań. Dopiero po jej zakończeniu możliwe byłoby oszacowanie czasu oraz kosztów realizacji zmiany pod względem możliwości technicznych.

W świetle planowanych wyborów do Rad Dzielnic Miasta Krakowa w 2023 r., kluczowym aspektem, który należy brać pod uwagę przy ewentualnym planowaniu realizacji takiego zadania jest fakt, że w budżecie Miasta Krakowa na rok 2023 nie zaplanowano środków na jego realizację.

Rozszerzenie sposobu przeprowadzania głosowania w wyborach do Rad Dzielnic o możliwość oddawania głosów w formule „early vote” jest więc kierunkiem pozytywnym, jednak podjęcie prac nad konkretnymi rozwiązaniami wymaga szczegółowej i pogłębionej analizy. Konieczne jest uwzględnienie wielu aspektów, takich jak unormowanie prawne głosowania elektronicznego, zapewnienie powszechności i tajności głosowania oraz właściwa implementacja przepisów w kontekście możliwych i optymalnych rozwiązań technicznych oraz organizacyjnych. Ze względu na czas i koszty związane z implementacją, proponowane zmiany w sposób oczywisty nie są możliwe do wprowadzenia w najbliższych wyborach do Rad Dzielnic.

Otrzymują:

1. Adresat
2. Biuro ds. Dzielnic Miasta Krakowa
3. Wydział Organizacji i Nadzoru OR-04
4. Centrum Obsługi Informatycznej
5. Biuletyn Informacji Publicznej
6. Aa

PREZYDENT MIASTA KRAKOWA

Jacek Jagciwoński

